

Alergia i nietolerancja pokarmowa u psów

lek. wet. Rafał Ciągarlak

Nie fizjologiczne reakcje ze strony skóry, przewodu pokarmowego – po spożyciu pokarmu - sugerują alergię pokarmową. Jednakże zaburzenia wywołane przez pokarmy niekoniecznie muszą wynikać z alergii na pokarmy, a więc z reakcji immunologicznej na antygeny zawarte w pokarmie. Podobne objawy mogą wynikać z innych, nie alergicznych schorzeń. Do nie alergicznej grupy schorzeń skóry i przewodu pokarmowego, z objawami podobnymi jak w alergii pokarmowej, należą: idiosynkrazja na pokarmy, reakcje toksyczne na czynniki zawarte w pokarmie, nietolerancja biochemiczna pokarmów.

Alergią pokarmową nazywamy zaburzenia, które powstają w wyniku reakcji immunologicznej na antygeny zawarte w pokarmie.

Patogeneza

Antygenami pokarmowymi są białka o dużej masie cząsteczkowej / głównie glikoproteiny / lub związki drobnocząsteczkowe, do których należy większość dodatków pokarmowych. Trawienie powoduje rozkład do peptydów i tylko małe peptydy przechodzą przez barierę jelitową. Jednakże niektóre większe cząsteczki przechodzą przez barierę jelitową co powoduje odpowiedź immunologiczną typu wczesnego lub późnego.

Mechanizm zaburzeń w reakcjach typu wczesnego polega na połączeniu antygeny ze swoistym przeciwciałem, najczęściej klasy IgE. Wnikający do płynów tkankowych antygen tworzy z nim kompleks antygen-przeciwciało uruchamiając kaskadowe reakcje w przewodzie pokarmowym przy udziale mastocytów. Uwalnianie z mastocytów histamina, heparyna i czynniki chemotaktyczne wywołują zmiany typowe dla zapalenia z morfologicznymi uszkodzeniami.

Liczba alergenów pokarmowych jest bardzo duża. Tylko niektóre z nich zostały dokładnie poznane np. w surowej soi występuje glicyna i β -konglicyna, w pszenicy – gluten.

Wszelkiego rodzaju uszkodzenia błony śluzowej przewodu pokarmowego ułatwiają penetrację alergenów pokarmowych.

Występowanie

Nie stwierdzono predyspozycji rasowej lub płciowej do występowania alergii pokarmowej. Objawy rzadko ujawniają się przed ukończeniem 1 roku życia.

W przebiegu alergii pokarmowej świąd występuje w zasadzie przez cały rok, chociaż w wyniku różnych powikłań może nasilać się sezonowo np. w okresie pylenia lub wskutek uczulenia na pchły.

Objawy kliniczne

Alergię pokarmową należy podejrzewać zawsze, gdy u pacjenta stwierdzamy zapalenie skóry ze świądem. W pierwszej kolejności należy wykluczyć choroby o podobnym przebiegu.

Podstawowym objawem alergii pokarmowej jest świąd utrzymujący się przez cały rok. Nasilenie świądu jest zmienne / od lizania do wygryzania /. U psów alergię pokarmową podejrzewa się wówczas gdy leczenie objawowe świądu przy zastosowaniu glikokortykosteroidów nie daje dobrych wyników. W 20-30% przypadków dochodzi do powikłań gronkowcem. W stanach przewlekłych mogą pojawiać się wykwity i pioderma powierzchowna. Nietolerancja pokarmowa może występować również pod postacią łojotoku, zapalenia zewnętrznego przewodu słuchowego i obustronnego nawracającego zapalenia skóry opuszek palcowych.

Zmiany chorobowe mogą obejmować również inne narządy, a zwłaszcza przewód pokarmowy. Może pojawić się zapalenie żołądka i jelit oraz biegunka. Jednakże w większości przypadków nie ma objawów ze strony przewodu pokarmowego. Alergiczne objawy miejscowe pod postacią biegunki występują tylko w 10-15% przypadków.

Rozpoznanie

W związku z dużym podobieństwem objawów nietolerancji pokarmowej do zapaleń skóry na innym tle rozpoznanie alergii pokarmowej nie jest łatwe. W rozpoznaniu różnicowym należy uwzględnić wszystkie zapalenia skóry przebiegające ze świądem. Pomocne mogą być również inne kryteria:

- słaba reakcja na leczenie GKS
- świąd pomimo zastosowania preparatów p-pchelnych u psów podejrzanych o APZS
- ujemne wyniki testów skórnych u psów z podejrzeniem atopii

Ostateczne rozpoznanie opiera się na zastosowaniu diety eliminacyjnej. Zasada działania diety eliminacyjnej sprowadza się do tego, że pies podejrzany o alergię pokarmową otrzymuje przez dłuższy okres czasu dietę, której składniki z małym prawdopodobieństwem mogą być przyczyną uczulenia. Po dłuższym okresie podawania takiej diety, jeśli rzeczywiście przyczyną choroby jest uczulenie na pokarm, objawy uczulenia powinny zniknąć. W ten sposób uzyskujemy pewność, że przyczyną świądu jest alergia pokarmowa.

Są gotowe diety hipoalergiczne służące do diagnozowania alergii / Trovet RRD, Trovet LRD, Trovet OHD/. Należy je stosować do końca życia uczulonego

zwierzęcia. W typowych przypadkach objawy mogą ustąpić już po 3 tygodniach, ale pewność, że chodzi o nadwrażliwość pokarmową uzyskuje się dopiero po 12 tygodniach stosowania diety.